

Emilis Melngailis
Kristaps Pētersons

i bērzs, i smilgas...
and a birch and grasses ...

Ieva Parša, mezzo-soprano
Andrejs Osokins, piano

Ieva Parša, mezzo-soprano
Andrejs Osokins, piano

Emilis Melngailis
Kristaps Pētersons

**i bērzs, i smilgas...
and a birch
and grasses ...**

Emilis Melngailis (1874-1954)

1. *Nebij mēnesnīcas, nebij ziedu* (No Moonlight, No Flowers) 2:07
2. *Kā zagšus* (By Stealth) 2:06
3. *Ganiņš* (The Shepherd) 1:55
4. *Jaunā gaisma* (The New Light) 1:45
5. *Pirmais marts* (The First of March) 3:17

Kristaps Pētersons (1982)

6. *Mūzika klavierēm* (Music for Piano) 9:01

Emilis Melngailis

7. *Pasaciņa* (A Little Story) 2:06
8. *Pār ceļu zaķītis pārskrēja* (A Rabbit Ran Across the Road) 1:30
9. *Uz rīta pusi* (Towards Morning) 1:56
10. *Zeltītas lapas* (Golden Leaves) 3:09

Kristaps Pētersons

11. *Dziesma ar Eduarda Veidenbauma dzeju* (A Song with Poetry by Eduards Veidenbaums) 3:08

Emilis Melngailis

12. *Man mirdzēja zvaigzne* (A Star Shone for Me) 1:42
13. *Kā diena bez saules* (Like a Day Without Sun) 2:59
14. *Vientulība no cikla klavierēm Mazie meti* (Loneliness from cycle for piano Little Sketches) 3:25

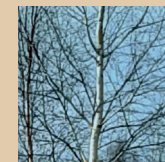
Kristaps Pētersons

15. *Smilgas* (Grasses) 8:05

Emilis Melngailis

16. *Rauduves balss* (The Duck's Call) 2:27
17. *Bērzs i varavīksna* (The Birch and the Rainbow) 2:20
18. *Divas mazas rociņas* (Two Small Hands) 2:30
19. *Alpu kvēles* (Alpine Ardour) 1:05

TT: 52:15

Recorded at: Great Amber Concert Hall, Liepāja, October 25-28, 2021
Recording producer: Jānis Straume
Booklet text: Arnolds Klotiņš
English translation: Amanda Zaeska
Photos: Valters Pelns, Ieva Parša
Design: Gundega Kalendra, Raugs.eu
Executive producer: Egīls Šēfers
Latvian Music Information Centre &
Concert Hall Great Amber, 2022
© LMIC/SKANI 136, 2022

skani.lv

LATVIAS MŪZIKAS
INFORMĀCIJAS CENTRS

GREAT AMBER
LIEPĀJAS KONCERTZĀLE

Kultūras ministrija

VALSTS
KULTŪRKAPITĀLĀ FONDS

People sometimes chuckle at the fact that **Emilis Melngailis** and Arnold Schoenberg were both born in the same year, 1874 – just think, the apologist for ancient folk-song diatonics and the founder of twelve-tone technique as peers! But one must understand that Melngailis belonged to those relatively few for whom art expresses not so much humanity's strained relationship with reality but rather serves as a reflection of the ultimate harmony, beauty and magnificence of nature and the world around us. On this subject, he made a significant statement: "The first artist is Nature herself. In every snowflake she shoots forth her divine pattern. In infinite richness she has formed the scales of fishes, the slickness of snails, the colours of crystals, the flowers of the land. The observant eye perceives it, transposes it and creates the pattern of its own genus."¹

This is especially true of folk art, which is a natural product of nature and a people's history. It also explains why Melngailis became a composer, a keen folklorist and an ethnographer all in one person, collecting more than 4000 folk songs from a thousand traditional singers, transcribing them and developing a selection of them into about 250 arrangements for choirs. Similarly, his work in other music genres – especially original choral songs, but also chamber music – vividly reflects elements of folk music as well. Unusually for the Romantic era, the diatonic dominates in the piano parts of his solo songs. In them, as in his arrangements of folk songs, we find seventh chords at all degrees of the scale and, even more frequently, accumulations of softly dissonant major-second harmonies, even chains of such chords (for example, in *Kā zagšus* (By Stealth), *Bērzs i varavīksna* (The Birch and the Rainbow), *Pasaciņa* (The Little Story), etc.). All of these songs, especially the last one, show the influence of folk polyphony, in which harmonies of major seconds and trichords are perceived as consonant.

The music of Melngailis often contains qualities of ancient folk art not only in individual means of expression but also in its general mood, such as the concreteness of emotions and the concise "objectivity" of the image, which are alien to the language of Romantic sighs and verbosity. In this regard, it is perhaps surprising that he does not shy away from prosaic themes and expressive lyrics, as, for example, in the song *Nebij mēnesnīcas, nebij ziedu* (No Moonlight, No Flowers), in which two people casually seal their lifelong commitment to each other with a kiss "at the breakfast table, still unclear". Melngailis tells this story matter-of-factly, in a melodic recitative, without even hesitating to mention the mud on that autumn day. This laconism in expression, this directness, this ability to elevate commonplace situations brings Melngailis close to Modest Mussorgsky – abstention from sentiment, objective portrayal and, instead of cantilena, an unembellished yet still supple melodicism dictated by the intonations of speech, the most striking example being *Zeltītās lapas* (Golden Leaves).

In fact, a defence of Mussorgsky's musical legacy affected Melngailis' life quite significantly. As a student at the Saint Petersburg Conservatoire he came into conflict with his teacher Nikolai Rimsky-Korsakov, who, while editing Mussorgsky's opera *Boris Godunov*, had transformed its harmonic language and orchestral expression. Melngailis condemned this action and was therefore forced to abandon his studies, completing his musical education externally. When, a couple of decades later, authorities in European music argued for the production of the original version of Mussorgsky's *Boris Godunov*, even though the composer's orchestral score was considered lost, Melngailis himself orchestrated the entire opera based on the original piano version and organised a performance of it in May 1924 at the Latvian National Opera in Riga, which became the world's first restoration of the original version of *Boris Godunov*.

Mussorgsky's characteristic restraint from any expressive embellishments seems to be reflected in the simplicity and modesty of the piano accompaniments to Melngailis' songs. In some songs, the piano part not only does not paint or illustrate anything, but the composer even seems to find pleasure in its sparseness as a particular style – *Uz rīta pusi* (Towards Morning), *Rauduves balss* (The Duck's Call), *Divas mazas rociņas* (Two Small Hands). Even at the climaxes, the texture often does not expand but instead thickens into dense, narrow chords that recall the qualities of choral music, Melngailis' genre par excellence – *Zeltītās lapas* (Golden Leaves), *Pasaciņa* (The Little Story). This tendency to express himself concisely and succinctly has also determined the miniature-like form of all of Melngailis' songs for voice and piano.

¹ Melngailis E. No atziņu pūra. Mākla, 1974, 1, 33. lpp.

The aforementioned influence from folk art of the diatonic, the vitality and the harmonious sense of the world does not mean that Melngailis' solo songs are devoid of reflective, wistful or restless moods – *Pirmais marts* (The First of March), *Uz rīta pusi* (Towards Morning), *Man mirdzēja zvaigzne* (A Star Shone for Me). A lighter emotional undercurrent appears not only in songs about the perception of nature, where it does dominate; according to Ieva Parša, the soloist on this album, as well as Andrejs Osokins, her partner at the piano, a lightness remains perceptible in all of Melngailis' songs, even those exhibiting a certain resignation. And both musicians realise this idea with conviction and nuance.

This brief glance at the combination of expressive qualities in Melngailis' 45 solo songs allows us to conclude that, while the songs do not constitute the most important genre in his oeuvre, he nevertheless developed his own style through them, and quite a distinctive style at that. If one listens carefully to its idiosyncrasies, the unique appeal of this style becomes apparent.

Almost a century and a half younger than Melngailis, the avantgarde composer **Kristaps PĒTERSONS**, who has written numerous chamber and symphonic works and won several national and international awards, is also, paradoxically, in some ways related to Melngailis, namely, in his applied, constructive approach to creativity and, above all, in not shying away from prosaic themes in music. The most striking example in this respect is *Mikhail and Mikhail Play Chess* (2008), his opera about the battles between world champions Mikhail Tal and Mikhail Botvinnik at the chess board.

The works on this album by Pētersons are dominated by various types of sonorics, if sonorics are understood as a style in which musical expression is based primarily on the acoustic-energetic properties of sound. In this respect, the presence of percussion in his *Music for Piano* celebrating the 250th anniversary of Beethoven's birth is significant, but here the phenomenon of the sonoric physicality of sound is united with the freely and fancifully wandering, perhaps also post-Romantic, tones emanating from the keyboard. On the other hand, in *Smilgas* (Grasses) for mezzo-soprano, Pētersons (who is also the author of the text) has found it sufficient to juxtapose two concepts – *smilgas* ('grasses, dry grasses') as the loss of green life, and *ilgas* ('longing, yearning') as the presence of fragile, easily vanishing illusions – to evoke intellectually poetic content. The rest is accomplished by strings of sonoric vowels, which also allude to features of so-called spectralism in the composer's style. A *Song with Poetry* by Eduards Veidenbaums centres on a popular poem about lost hopes expressed in chromatic intonations and restrained percussive accents.

Arnolds Klotiņš

Opera and concert singer **Ieva Parša** has earned diplomas in choral conducting and pedagogy, but she is at her best in chamber music. While equally successful in interpreting the classics and 20th-century music, she is most sovereign and in demand when it comes to contemporary and experimental vocal art, even winning the Latvian Music Award for her work in these genres. Dramatic saturation, exquisite musical imagination, a developed sense of style – with these vocal qualities Parša has attracted the attention of many Latvian composers, who have in turn dedicated compositions to her. Emilis Melngailis is one of Parša's favourite Latvian classical composers.

Andrejs Osokins is an exceptional concert pianist and ensemble player. He regularly performs with the most prestigious symphony orchestras and conductors in Europe and has won more than ten international piano competitions in ten years. He has a wide stylistic range and is as perceptive of and attentive to the specifics of Latvian music as he is to those of world classics.

Zobgaļi mēdz pasminēt par **Emiļa Melngaiļa** un Arnolda Šēnberga kopīgo dzimšanas gadu – 1874, tātad – seno tautasdziesmu diatonikas apoloģēts iepreti dodekafonijas pamatlicējam kā vienaudži! Taču jāsaprot, ka Melngaiļis piederēja pie tiem samērā retajiem, kuriem māksla izsaka ne tik daudz cilvēka saspriegtās attiecības ar īstenību, bet gan ir pašas apkārtējās pasaules un dabas galīgās harmonijas, skaistuma un lieliskuma atspulgs. Šajā sakarā zīmīgs viņa teiktais: “*Pirmā rakstītāja ir pati daba. Katrā sniegpārslā viņa riev savu dievišķo rakstu. Bezgala bagātībā viņa veidojusi zivju zvīņas, gliemežu gludenumus, kristālu krāsas, zemes ziedus. Vērīga acs to uztver, pārdarīna, rada savas ģints rakstu.*”¹

Vēl jo vairāk tāds ir tautas mākslas mantojums – dabas un ļaužu vēstures dabisks produkts. Tāpēc Melngaiļis kļuva par komponistu, dedzīgu folkloristu un etnogrāfu vienā personā, viņš pierakstījis pāri par 4000 tautasdziesmu no tūkstošiem teicējiem, tās pārtvēris un attīstījis ap 250 aranžējumos korjiem. Tautas mūzikas īpašības metušas spilgtu atblāzmu arī pārējos viņa jaunrades žanros, it īpaši kora oriģināldziesmās, taču arī kameramūzikā. Romantisma laikmetam neparastā kārtā Melngaiļa solodziesmu klavieru partijā dominē diatonika. Tāpat kā tautasdziesmu apdarēs, tur sastopam septakordus uz visām gammās pakāpēm un vēl biežāk lielo sekundu sablvējumus miksti disonējošās saskaņās, pat šādu akordu ķēdes (*Kā zagšus; Bērzs i varavīksna; Pasaciņa* u. c.). Tur visur un sevišķi pēdējā gadījumā izpaužas ietekme no tautas daudz balsības, kurā, kā zināms, lielo sekundu vai trihordu saskaņas tiek uztvertas kā konsonances.

Ne tikai atsevišķos izteiksmes līdzekļos, bet arī vispārējā noskaņā Melngaiļa jaunrade nereti pauž senās tautas mākslas īpašības – emociju konkrētību, tēlojuma kodolīgo priekšmetiskumu, kam sveša romantisku nopūtu valoda un daudzvārdība. Šai sakarā var pārsteigt nevirāšanās no prozaiskas tematikas un izteiksmes tekstiem, kā, piemēram, dziesmā *Nebij mēnesnīcas, nebij ziedu*, kur gandrīz nejauši sastapies pāris savu mūža derību zīmogo vien ar skūpstu “pie nesakopta brokastgaldā”. Un Melngaiļis kā pašsaprotamu izstāsta prozaisko stāstu melodiskā rečitātvā, nemaz neslēpjot arī dubļainās rudens dienas kontekstu. Izteiksmes lakonisms, tiešums, spēja apgārot prozaiskas situācijas ir Melngaiļi satuvinājuši ar Modestu Musorgski – atturēšanās no sentimenta, kantilēnas vietā runas intonāciju diktēta un tomēr lokana melodika bez greznojumiem, objektīvs tēlojums (*Zeltītās lapas* – spilgtākais paraugs).

Blakus minot, Modesta Musorgska mūzikas mantojuma apoloģija daudz noteikusi Melngaiļa mūžā. Jau Pēterpils konservatorijā viņš nonāca konfliktā ar pasniedzēju N. Rimski-Korsakovu, kurš, rediģējot Musorgska operu *Boriss Godunovs*, bija pārveidojis tās harmoniju valodu un orķestrālo izteiksmi. Šādu rīcību Melngaiļis nosodīja, viņam bija jāpamet studijas un vēlāk jāpabeidz konservatorija eksterni. Kad pārdesmit gadus vēlāk par Musorgska operas oriģinālrēdakcijas uzvešanu iestājās Eiropas muzikālās autoritātes, bet komponista orķestra partitūra skaitījās pazudusi, tad Melngaiļis pats instrumentēja visu *Borisa Godunovu* pēc klavieru varianta oriģināla un panāca oriģinālās versijas uzvedumu 1924. gada maijā Latvijas Nacionālajā operā Rīgā – tas bija pirmais *Borisa Godunova* oriģinālvērsijas atjaunojums pasaulē.

Musorgska mūzikai raksturīgā atturība no jebkādiem izteiksmes izskaistinājumiem, šķiet, izpaužas arī Melngaiļa dziesmu klavierpavadījumā vienkāršībā, pieticībā. Dažā dziesmā klavieru partija ne tikai neko neglezno, neilustrē, bet, liekas, komponists pat atrod patiku tās skopumā kā īpašā stilā (*Uz rīta pusī; Rauduves balss; Divas mazas rociņas*). Šai sakarā pat kulminācijās faktūra bieži vien nevēršas plašumā, bet sabiezē blīvos šaura salikuma akordos, atgādinot kora mūzikas – Melngaiļa žanra *par excellence* – īpašības (*Zeltītās lapas; Pasaciņa*). Tieksme izteikties lakoniski, kodolīgi noteikusi arī Melngaiļa visu dziesmu balsij un klavierēm miniatūro formu.

Jau minētā tautas mākslas diatonikas, vitalitātes un harmoniskas pasaulizūtas ietekme nenožīmē, ka Melngaiļa solodziesmās trūktu arī pārdomu, ilgu un nemiera noskaņu (*Pirmais marts; Uz rīta pusī; Man mirdzēja zvaigzne*). Taču gaiša emocionālā zemstrāva ir ne tikai ar dabas uztveri saistītajās dziesmās, kur tā dominē, bet, kā izteikusies gan šī albuma soliste Ieva Parša, gan viņas partneris pie klavierēm Andrejs Osokins, visās Melngaiļa dziesmās, kur pavīd rezignācija, tā tomēr nezaudē gaišumu. Un abi mūziķi šo domu pārliecinoši un niansēti īsteno.

¹ Melngaiļis E. No atziņu pūra. Māksla, 1974, 1, 33. lpp.

Īsais ieskats atsevišķo izteiksmes īpašību kompleksā ļauj secināt, ka, lai arī 45 komponētās solodziesmas neveido Melngaiļa jaunrades svarīgāko žanru, viņš tajās izveidojis savu stilu – visai īpatnēju. Uzmanīgi ieklausoties tā savdabībā, atklājas šī stila oriģinālā pievilcība.

Gandrīz pusotru gadsimtu par Melngaiļi jaunākais komponists avangardists **Kristaps PĒTERSONS**, daudzu kameramūzikas un simfonisku darbu autors, vairāku nacionālu un starptautisku atzinību laureāts, arī savā ziņā un paradoksālā kārtā tomēr radniecīgs Melngaiļim – ar lietišķo, konstruktīvo pieeju jaunradei un – galvenais – ar nevirāšanos no prozaiskas tematikas mūzikā. Šai ziņā spilgtākais piemērs ir viņa opera *Mihails un Mihails spēlē šahu* (2008) – par pasaules šaha čempionu Mihaila Tāla un Mihaila Botviņņika ciņām pie spēles galda.

Šajā albumā ietvertajos Kristapa Pētersona skaņdarbos dominē sonorikas paveidi – ja sonoriku izprotam kā stila virzienu, kur muzikālā izteiksme balstās galvenokārt skaņas akustiski enerģētiskajās īpašībās. Šai sakarā zīmīga ir perkusijas klātbūtne Bēthovena 250 gadu atcerei veltītajā klavierdarbā, taču minētais skaņas sonoriskais fizikalitātes fenomens šeit vienots ar it kā klaviatūrā bīstīvi un fantazējoši klaiņojošiem pašvērtīgiem, varbūt postromantismu vēstošiem toņiem. Savukārt, skaņdarbā mecosoprānam *Smilgas* komponistam un vienlaikus teksta autoram pieticis ar divu jēdzienu sastatījumu – “smilgas” kā zaļās dzīvības zudība un “ilgas” kā trauslu, bieži zūdošu ilūziju klātbūtne, – ar to pieticis, lai risītu intelektuāli poētisku saturu. Pārējo paveic sonoriski traktētu balsienu virknes, vēstot arī par t.s. spekrālisma iezīmēm komponista stilā. Skaņdarbā *Dziesma ar Eduarda Veidenbauma dzeju* izskan hromatiskās intonācijās un atturīgos perkusijas akcentos ieturēts populārais zaudētu cerību dzejolis *Kā gulbji balti padebeši* iet.

Arnolds Klotiņš

Operu un koncertu dziedātāja **Ieva Parša** ieguvusi diplomus arī kora diriģēšanā un pedagoģijā, taču visspilgtāk izpaudusies kameramūzikā. Viņa vienlīdz sekmīgi interpretē pasaules klasiku un 20. gadsimta mūziku, bet visvairāk pieprasīta un suverēna ir mūsdienā un tai skaitā eksperimentālajā vokālajā mākslā, par ko saņēmusi arī Latviešu mūzikas balvu. Dramatisks piesātinājums, reljefa muzikālā iztēle, attīstīta stila izjūta – ar šīm specifiskajām dziedājuma īpašībām Ieva Parša piesaistījusi daudzu latviešu komponistu uzmanību, viņai veltītas daudzas vokālās kompozīcijas. Emīlis Melngaiļis pieder pie Ievas Paršas iemīļotākajiem latviešu mūzikas klasiķiem.

Andrejs Osokins ir izcils koncertpianists un ansamblists. Viņš regulāri koncertē ar Eiropas prestižākajiem simfoniskajiem orķestriem un diriģentiem, desmit gados ir kļuvis par laureātu vairāk nekā desmit starptautiskos pianistu konkursos. Andreja Osokina spēlei raksturīga visai plaša stilistiskā amplitūda, tikpat labi kā pasaules klasiku viņš izjūt arī latviešu mūzikas specifiku un atvēl tai lielu uzmanību.

Nebij' mēnesnīcas, nebij' ziedu Rūdolfis Blaumanis, dzejolis *Cik nedzejiski!*
No Moonlight, No Flowers Rūdolfis Blaumanis, the poem *How unpoetic!*

Nebij' mēnesnīcas, nebij' ziedu,
nepogāja arī lakstīgala.
Rudens dubļos malu malas slīka,
i bez cimdiem drusku rokas sala.

No moonlight, no flowers,
nor did the nightingale sing.
Instead, the mud covered all,
and my bare hands shivered as well.

Ne pie strauta malas puķu lejā,
birzē ne, kur maigas ēnas valda,
gluži vienkārši, mēs satikāmies
pie vēl nenokopta brokastgaldā.

Not by the stream in the fragrant valley
nor in the birch grove where the shadows are cool;
no, we met quite simply,
at the breakfast table, still uncleared.

Nekritu es tavā priekšā ceļos,
mana mute nekā nezvērēja,
ne tu gavilēji: "Mūžam būšu tava!"
Ne tev asaras pār vaigiem skrēja.

I did not get down on one knee,
nor promise to you, nor did you say,
"Forever shall I be yours!"
tears of joy rolling down your face,

Atbildi uz: "Vai tu mani arī mīļo?"
tev no acīm nolasīju.
Sabučojāmies. Tad ēdu, dzēru,
jo es visu rītu salcis biju.

I just asked, "Do you love me, too?"
and read your answer from your eyes.
We kissed. Then I ate and took a drink,
for I had been hungry all morning.

Kā zagšus pēc Rūdolfā Blaumaņa tāda paša nosaukuma dzejoļa
By Stealth after the poem of the same name by Rūdolfis Blaumanis

Kā zagšus tik lēnām, tik klusītiņām,
bez puteņu, bez vētras
atnācis pavasars,
zied lazdas, zaļo mētras.
Atnācis pavasars.

So slow, so very quiet, by stealth,
with no blizzard and no storm,
spring has arrived,
the hazels blooming, the bushes green.
Spring has arrived.

Kā zagšus tik lēnām, tik klusītiņām,
tā pašam nemanoti,
pret tevi iedegusies sirds
i kvēlo ļoti, ļoti.

So slow, so very quiet, by stealth,
I've hardly even noticed
how my heart has begun to glow
so brightly for you.

Ganiņš dainu vārdi
The Shepherd traditional folk texts

Pavasārī:
Vai dzirdi, māt, vasara klāt,
cīruļi dzied, vizbuļi dzied.
Es iešu ganos gosniņas ganīti
pa āboliņu, pa zaļu zāli.

In spring:
Mother, do you hear, summer is here,
the larks are singing, the anemones blooming.
I'm off to herd the cows
in the clover, in the green grass.

Cīruļi dzied, vizbuļi dzied.
Cep, māte, kukuli, es dzišu ganos.
Ja cepsi lielu, tad dzišu tālu.
Ja cepsi mazu, tepat guldīšu. Ū! Ū!

The larks are singing, the anemones blooming.
Bake some bread, mother, I'm going to herd.
If the loaf is big, I'll drive the cows far;
if the loaf is small, I'll herd them nearby. Oo! Oo!

Vasarā:
Jau māte klāt, grib mani rāt:
kam nemosos, kam nepošos.
Iet iešu ganos gosniņas ganīti
Pa āboliņu, pa zaļu zāli.

In summer:
Mother comes in, ready to scold:
Why am I still asleep, why do I not dress?
I will go to herd the cows
in the clover, in the green grass.

Jaunā gaisma Antons Austrīņš
The New Light

Aiz reta meža mākonīts
uz zemes tvaikiem atbalstīts.
Pa debess tālēm zeltsaule brauc,
tā tvaikus karstus jauktin jauc.
No vētras bēgdami mākoņi trauc,
Sedz zelta sauli mells milzu auts.
Pērkontēvs vecais bargi grauž,
no zibšņu šķiedrām gaismu auž,
lai ceļas negaiss, lai pelēkbāls māc
bula gaisu mākoņvāls,
lai māc bulu mākoņvāls.

Beyond a sparse forest a cloud
rests on the steam of the earth.
The golden sun drives across the sky,
churning and swirling the hot steam.
The clouds flee the approaching storm,
a big black cloak concealing the sun.
Old Father Thunder sternly growls,
weaving light from the fibres of lightning,
that the storm may lift, that the pale grey wall
of clouds overwhelm the sultry air,
that the clouds overwhelm the sultry air.

Pirmais marts Anna Brigadere
The First of March

Dzilās skaņas dzirdu dūcam, vai jau pavasaris valda?
 Lauki zemes balsu pilni? Jeb vai vētra jūru skalda?
 Vilnis veļ un šūpo vilni, noplok putas, uzplūst pali.
 Dziedu, dziedu, skanu, skanu, brīnās vecie torņu gali.
 Dziedu, dziedu, skanu, skanu latvju seno ligošanu,
 latvju seno ligošan'.
 Brīnās torņu veco zvanu laika grauztas, sirmas sejas.
 Vai tas sapnis, vai tie modi? Vai tie velni, vai tie jodi,
 kas tur dimdina tās lejas? Vai tie velni, vai tie jodi?
 Vai tas sapnis, vai tie modi?

I hear deep sounds humming, is spring already here?
 Are the fields full of the earth's voice?
 Or does a storm cleave the sea?
 The waves roll and rock, the foam abates, the floods surge.
 I sing, I sing, resound, resound – the old towertops marvel at me.
 I sing, I sing, resound, resound the ancient Lettish ligo song,
 the ancient Lettish ligo song.
 They marvel, too, the timeworn faces of the tovertop bells.
 Is it a dream, is it real? Are they devils, are they fiends?
 Who makes the valleys resound? Are they devils, are
 they fiends?
 Is it a dream, is it real?

Pasaciņa pēc Aspazijas tāda paša nosaukuma dzejoļa
A Little Story after the poem of the same name by Aspazija

Jāj uz sirma kumeliņa
 pa celiņu pasaciņa.
 Ātri, ātri steidzas viņa,
 rokā zelta pātadziņa.
 Jāj, jāj, jāj, jāj, jāj, jāj, jāj.

Līdz ko sapņi izbeidzāsī,
 tai projāmi jāsteidzāsī,
 līdz ko sapņi izbeidzāsī,
 tai projāmi jāsteidzāsī.

Ilgi šķita projām biju,
 nu atkal ieraudziju:
 jāj uz sirma kumeliņa
 pa celiņu pasaciņa.

Pavadāi pērles sienas:
 senas, mīlas bērnu dienas.
 Jāj, jāj, jāj, jāj.

Jaukie sapņi izbeidzāsī,
 tai projāmi jāsteidzāsī...
 Jāj uz sirma kumeliņa
 pa celiņu pasaciņ'.

Along the road a short little story
 rides upon a dappled-grey pony.
 It hurries and hurries,
 a golden crop in its hand.
 Riding, riding, riding, riding, riding, riding.

And when the dreams end,
 it must hurry away,
 And when the dreams end,
 it must hurry away.

It seemed I was gone a long, long time,
 but now I see it again:
 along the road a short little story
 rides upon a dappled-grey pony.

Pearls strung on the reins
 like the dear old childhood days.
 Riding, riding, riding, riding.

The pleasant dreams end,
 it must hurry away...
 Along the road a short little story
 rides upon a dappled-grey pony.

Pār ceļu zaķītis pārskrēja Arveds Smilga
A Rabbit Ran Across the Road

Tek mazas kājiņas, tip-tap, tip-tap,
 mani līdzī aicina klip-klap, klip-klap!
 Nu skrienam, ķeramies, viens otrā veramies,
 Mans mazais meitenīts ir es.

Pār ceļu zaķītis pārskrēja, ai!
 Mums maza nelaime notika, vai!
 Uz grīdas mēs kā klupuši,
 vienā čumurā satupuši,
 mans mazais meitenīts ir es.

Little feet pattering, tip-tap, tip-tap,
 inviting me along, clip-clap, clip-clap!
 We run, we play catch, we gaze at each other,
 my little daughter and me.

A rabbit ran across the road, a-ha!
 We had a bit of a mishap, o-ho!
 We trip, we fall on the floor,
 we collapse in a bunch,
 my little daughter and me.

Uz rīta pusi Arveds Smilga
Towards Morning

Pamodos agri uz rīta pusi.
 Vakarējs lietus list vienmuļi, klusi,
 pelēka krēsla spiežas caur rūtīm,
 mākoņa ēna gulstas uz krūtīm.

Aizveru acis: saulainā tālē
 aiz miglas, krēslas gaismas sārts bālē.
 Pelēka krēsla gulstas uz krūtīm,
 uz krūtīm.

I wake early, towards morning.
 Yesterday's rain still quietly falling,
 a grey dawn squeezing through the pane,
 the shadow of clouds heavy on my chest.

I close my eyes: a sunny valley
 beyond the twilight and the fog.
 The grey dawn lies heavy on my chest,
 heavy on my chest.

Zeltītas lapas Rainis
Golden Leaves

Cik lēni vilkās,
kā sviņa korpēm,
ši kūtrā nakts!

Kā dzisis gaisa
jau dzīves pukstiena
vājais takts,

un galviņu lieca
pie zemes krūts
zaļ-zaļā zāle,

bez elpas gaidīja
mežs i putni,
i visa tāle.

Ko jūs vēl skumstat,
jūs jaunās dvēseles,
tik zaļi-sārtas?

Pēc kūtrās nakts
no rīta vēja
jūs pirmās skartas!

Lūk, zeltītas lapas
trīs kalna bērzu
galotņu zaros.

Tās jūs, tās pirmās,
no laimes mirdzot,
peld austras staros;

tās junda rītu,
bez bailēm šalcot,
kaut stingušas salnā,

i cauru dienu
ar sauli runā
augstajā kalnā.

How long it felt,
as if wearing lead shoes,
this indolent night!

Like the weak beat
of life's pulse
robbed of air,

and the green, green grass
laid its head
on the earth's bosom;

the forest and birds,
and the valley as well,
waited breathlessly.

Why do you still grieve,
you young souls
so rosy and green?

After the indolent night,
the morning breeze
touches you first!

Look, golden leaves
in the branches
of the three hill-birches.

They are you, the first,
glittering and swimming
in the sun's rays;

they wake the morning
and, although stiff with frost,
rustle without fear

and speak all day
with the sun
from the high hilltop.

Dziesma ar Eduarda Veidenbauma dzeju
A Song with Poetry by Eduards Veidenbaums

Kā gulbji balti padebeši iet,
Tiem vēlētos es līdzā tālu skriet,
Tur tālumā, kur ziemas nepazīst,
Kur rozes mūžam zied un nenovist. –
Kam veltīgi laimību kāro tu, sirds?
Met projām reiz cerības tumšajā kapā:
No saulainām lejām ir mirstīgais šķirts,
Tam jādzīvo asaru dūksnājā slapjā,
Kur dzelži un cirvji bez rīmšanas klauz,
Pēc maizes, pēc pārtikas vergi kur sauc,
No stiprākā samīts, vājāks kur lūst
Un asins un sviedri ik dienas kur plūst.
Padebeši iet.

Like swans the white clouds float by,
Oh, that I could glide with them,
Into the distance, which knows no winter,
Where roses bloom everlasting, eternal.
Why does my heart long in vain for joy?
Throw its desires into the dark grave:
The mortal is severed from the sunny vales,
He must remain in the tear-filled mire,
Where chains and axes ceaselessly clang,
Where slaves call out for a morsel of bread,
Where the weak break, trampled by the strong,
And blood and sweat flow daily.
The clouds float by.

Man mirdzēja zvaigzne Andrejs Pāparde (īst. v. Miķelis Valters, ievērojams politiķis)
A Star Shone for Me Andrejs Pāparde (pen name of Miķelis Valters, a notable politician)

Man mirdzēja zvaigzne.
Tā man dega tuvu, it tuvu melnā kalnā...
Sasniedzu kalnu,
tad tā dega tālu, aiz zila tāluma...
Es saasniedzu tāli:
zuda mana zvaigzne, zvērojoša mana zvaigzne...
Krūtīs nolaidās nakts, nāves nakts...

A star shone for me.
It glimmered so close on the dark, black hill...
I reached the hill,
then it shined from afar, in the blue beyond...
I reached the horizon:
my star disappeared, my glowing bright star...
Night fell onto my chest, the night of death...

Kā diena bez saules Rūdolfs Blaumanis **Like a Day Without Sun**

Kā diena bez saules, tik drūms ir mans prāts;
kur remdēšu sirdi, ko žēlabas māc?
Tā mežiņš, kā pļava, kur baltābols zied,
mans dārziņš, mans putniņš, kas palodā dzied,
i vakara saule, kas rožaini dziest,
par viņu vien spiež mani domāt i ciest.

Kā diena bez saules, tik drūms ir mans prāts;
kur remdēšu sirdi, ko žēlabas māc?
Lūk, ielejā dziļi rāms ezeriņš mirdz,
tur zvērēdams spieda viņš mani pie sirds.
Tur skūpstīja mani viņš viltības pilns,
tur viņa zvērestu aiznesa viln's...

Nu traucin man traucas uz ezeru prāts...
Kur remdēšu sirdi, ko žēlabas māc?

Smilgas **Grasses**

smilgas ilgās smilgas

Rauduves bals Rainis **The Duck's Call**

Jau pat vēlā priekšpusdiena,
vēl uz pļavas liela rasa,
kamenes, kas medu lasa,
nav vēl iznākušas klajā.

Klusi lauki, bāla saule,
miglas upes lejā staigā.
Rauduves aiz purviem klaigā,
Aizlaizdamās, noklusdamas.

Pakaļ noklusušo skaņu
es bez mērķa apkārt klistu,
neatceru, nepazistu,
kur vasaru gavilēju...

Like a day without sun, so sombre my thoughts;
where to soothe my heart, so heavy with sorrow?
The forest, the meadow where clover blooms,
my garden, my tiny bird singing on the sill,
and the evening sun with its rosy hue
only remind me of him, and I suffer much more.

Like a day without sun, so sombre my thoughts;
where to soothe my heart, so heavy with sorrow?
Deep in the valley a tranquil lake,
there he held me, whispered promises so true.
But there he kissed me with cunning and guile,
and there the water washed away his vow...

Now in my thoughts I return to that lake...
Where to soothe my heart, so heavy with sorrow?

grasses yearnings grasses

Already late morning,
the dew still heavy on the grass,
the bumblebees not yet emerged
to gather the honey.

Quiet fields, pale sunlight,
streams of fog sliding downhill.
The ducks call from beyond the marsh,
the sound fades as they fly away.

I wander aimlessly,
following the dying sounds,
I do not remember, do not recognise,
where in summer I rejoiced...

Bērzs i varavīksna Antons Austrīņš **The Birch and the Rainbow**

Bērzs gadiem jau aiz loga – vasarām tornis zaļš,
viens, prom no brāļu birzēm zeļ savrup vienumaļš.
Ik rītus, saulei lecot, jauns zaros rasas zelts
iz zemes nakts visdziļās, iz blāzmas dziļēm smelts.

Ai, te pret rudens pusi jau dzeltē smuidris koks.
Pēc lietus vēlā saulē pār to likst burvīgs loks,
dzer varavīksna valgmī no lapu bikeriem.
Tā liecas dziļi jūrās, uz tumšiem vakariem.

Bet, varavīksnai zūdot līdz saulei debešos,
bērzs rudens skumjās tinas i tumsas zīdautos.

Divas mazas rociņas Arveds Smilga **Two Small Hands**

Divas mazas rociņas matos man grābj,
mazi, mazi pirkstiņi vaigā man knābj.
Pats mazais cilvēciņš rājas, rājas:
Par varu grib nostāties kājās, kājās,
bet nenostājas.

Ko mazās lūpiņas gauzdamās sūdz?
Ko mazās actiņas bailīgi lūdz?
Ja tiešām vien tik to izdibinātu,
Tavu mazītiņo prātu ja izzinātu,
ja izzinātu!

Alpu kvēles Viktors Andrejanovs, pēc Jāņa Poruka tulkojuma **Alpine Ardour** Viktor Andreyanov, Latvian translation by Jānis Poruks

Alpu kvēles dziestini dziest:
tumsas tēli briestini briest.
Pakalniemi dziesmas klus,
visa daba miegā dus.

Viss tik jauki smaržo, zied,
it kā saņņi garām iet...
Nezinoti sāpes rimst.
Miers i laime dzimst.

This birch outside my window – for years a green tower,
growing alone, far from its brothers.
Each morn, at sunrise, dewy gold in its leaves
newly drawn from the nightly depths.

But as autumn approaches, the slender tree yellows,
a magic arc bending over it after a rain,
late-sun colours drinking from leafy goblets,
leaning deep to the seas and dark evenings.

But when the rainbow dissipates into the sky,
The birch sorrowfully wraps itself in the veils of night.

Two small hands grab at my hair,
teeny tiny fingers pinch at my cheek.
The little person himself snaps and shrieks:
he wants to stand on his own two feet,
but teeters and totters and tumbles to the ground.

What do his dainty lips howl?
What do his eyes implore?
If only I knew
how his little mind thinks,
if only I knew!

The Alpine ardour wanes and dies down:
the images in the dark grow and swell.
The songs in the hills fall silent,
nature sinks into a slumber.

The blossoms and fragrance so sweet, so fine,
like dream after dream passing by...
Without even realising it, my pain abates.
Peace and joy are born.